

TIEDOTE
2.11.2006
Julkaisuvapaa klo 12.00

Toimituksille

EUROOPAN MAAT, USA JA AASIA POHTIVAT SÄHKÖISEN ASIOINNIN TULEVAISUUTTA PORVOOSSA

Sähköisen asiointin tulevaisuutta pohditaan paljon sekä Euroopassa että muualla maailmassa. Esimerkiksi Euroopan komissio on kannustanut EU-jäsenmaita kehittämään verkkoasiointia erityisesti julkishallinnossa. EU pyrkii edistämään voimakkaasti sähköisen hallinnon kehittämistä vuoteen 2010 mennessä. Taustalla on komission i2010 eGovernment Action Plan -toimintasuunnitelma, joka julkaistiin huhtikuussa 2006. Käynnissä on useita kansainvälisiä hankkeita, joissa tavoitteena on kansalliset rajat ylittävän sähköisen henkilöllisyyden toteutuminen.

Suomi on viime vuosina toiminut keskeisessä roolissa turvallista sähköistä asiointia ja henkilöllisyyttä koskevassa eurooppalaisessa ja globaalimassakin vuoropuhelussa. Suomen koordinoima kansainvälinen ns. Porvoo-ryhmä pohtii sähköisen asiointin tulevaisuutta Hotelli Haikon Kartanossa, Porvoossa 2.–3.11.2006. Konferenssiin osallistuu noin 100 edustajaa 15:stä Euroopan maasta, USA:sta ja Aasiasta sekä Euroopan komissiosta.

Konferenssin yhteydessä pidettävässä tulevaisuuspaneelissa keskustellaan mm. keinoista tukea yhtenäisen sähköisen henkilöllisyyden toteutumista ja samalla mahdollisuuksia käyttää julkishallinnon ja yritysmaailman palveluja yli maantieteellisten rajojen.

Turvallisuus sähköisen asiointin avainkysymyksenä

Turvallisuus on avainkysymys sähköiseen asiointiin liittyvässä kehitystyössä. Tietoyhteiskuntakehityksen myötä rikollisuus on saanut aivan uusia muotoja, muun muassa identiteettivarkaudet ovat jo arkipäivää. Henkilötunnukset sekä käyttäjätunnukset ja salasanat voivat väärin käsiin joutuessaan johtaa taloudellisiin menetyksiin tai esimerkiksi väärin henkilöihin kohdistuviin rikosepäilyihin. Erityisen haastavaksi turvallisen sähköisen asiointin kehittämisen tekee verkkoasiointin globaali luonne.

Vielä toistaiseksi verkkoasiointi tapahtuu tyypillisesti erilaisilla käyttäjätunnus-salasana-yhdistelmillä. Useimmat EU-maat ovat kuitenkin jo ottaneet tai ottamassa käyttöön sähköisiä allekirjoituksia koskevan direktiivin mukaiset ns. PKI-varmenteet (Public Key Infrastructure, julkisen avaimen menetelmä). Henkilöllisyyttä osoittavan asiakirjan sirulle tallennettavan varmenteen avulla on mahdollista tunnistaa palvelun käyttäjä luotettavasti ja esimerkiksi tehdä juridisesti kiistämätön sähköinen allekirjoitus.

Suomessa PKI-pohjaiset kansalaisvarmenteet otettiin käyttöön jo vuonna 1999. Aidon eurooppalaisen sähköisen henkilöllisyyden hyödyntäminen edellyttää kuitenkin vielä yhteisten standardien mukaisia sähköisiä asiointipalveluja. Vaikka sekä kansallisessa että kansainvälisessä kehitystyössä ollaan jo pitkällä, käytännön tasolla PKI-pohjainen verkkoasiointi on vasta alussa. Jo

nyt PKI-varmenne avaa huomattavan määrän palveluita sekä Suomessa että monissa muissa Euroopan maissa, mutta varsinainen palvelujen läpimurto edellyttää sirukorttien yleistymistä kansalaisten käytössä. Kansalaisten aktivoituminen korttien hankintaan puolestaan edellyttäisi kortilla käyttävien palvelujen yleistymistä.

Varmenteiden käyttöönottoa kansalaisten keskuudessa pyritään helpottamaan

Monissa Euroopan maissa onkin pohdittu yhteiskunnan vastuuta varmenteiden yleistymisestä ja turvallisen sähköisen asioinnin edistämisestä. Esimerkiksi Porvoo-ryhmän edellisen konferenssin isäntämaassa Sloveniassa kansalainen saa halutessaan varmenteen käyttöönsä veloituksetta. Vastaavanlainen esitys sisältyy myös syyskuun lopussa julkaistuuun Suomen tietoyhteiskuntastrategiaan vuosille 2007–2015. Virossa puolestaan sähköinen henkilökortti on säädetty pakolliseksi ja se myönnetään kansalaisille valtion tukemaan hintaan.

Laajimmin sirukortti lieneekin otettu käyttöön Virossa. Siellä oli lokakuussa 2005 järjestetyissä kunnallisvaaleissa mahdollista äänestää ennakoon internetissä sähköisen henkilökortin avulla. Tämä oli tiettävästi maailmanlaajuisesti ensimmäinen kerta, kun koko maan käsittävissä vaaleissa oli äänestysmahdollisuus verkossa. Muita kärkimaita PKI-varmenteiden käyttöönotossa ovat olleet mm. Itävalta, Belgia, Suomi ja Italia. Myös esimerkiksi Norjassa ja Ruotsissa sähköinen henkilöllisyys on ollut keskeinen kehityshanke. Uusimpien joukossa kortin on ottanut käyttöön Espanja. Portugalissa uusi kansalaiskortti otetaan käyttöön tammikuussa 2007.

Useimmissa maissa varmenne kytkeytyy nimenomaan henkilöllisyyttä todistavaan asiakirjaan tai mahdollisesti myös pankkikorttiin. Kännykkäyhteiskuntana tunnettu Suomi on ensimmäisten joukossa lähtenyt kehittämään ns. mobiilitunnistautumista. Kansalaisvarmenne onkin Suomessa mahdollista saada paitsi poliisin myöntämälle henkilökortille, myös Osuuspankin Visa Electronille sekä Elisa Oyj:n ja TeliaSonera Finland Oyj:n SIM-korteille.

Suomi on ollut aktiivinen käymään paitsi kansainvälistä vuoropuhelua turvallisesta sähköisestä asioinnista, myös kansallista laajapohjaista keskustelua samasta aiheesta. Ns. HST-ryhmässä (HST = henkilön sähköinen tunnistaminen) valtio, pankit, teleoperaattorit ja palveluntarjoajat pohtivat yhdessä keinoja kansalaisvarmenteen yleistymisen tukemiseen ja turvallisen sähköisen asioinnin lisäämiseen. Väestörekisterikeskus toimii tärkeässä roolissa myös tämän vuoropuhelun koordinoijana.

Eurooppalaista Porvoo-ryhmää vastaavan Aasian IC Card -foorumin visiona on ”yksi kortti, yksi Aasia”. Foorumiin kuuluvat Kiina, Japani, Korea, Singapore ja Thaimaa. Aasiassa suunnitellaan parhaillaan useiden sähköisten henkilökorttien käyttöä. Myös USA:ssa kehitetään standardisointia yhdessä Euroopan ja Aasian kanssa. Sisäisen turvallisuuden direktiivin mukaisesti USA:ssa aloitettiin liittovaltion tasolla hallinnossa virkakorttien käyttöönotto lokakuussa 2006. Käyttöönotto koskee myös sopimusyhteistyökumppaneita, ja korttien yhteismäärä tulee olemaan 30–40 miljoonaa.

Suomi eurooppalaisen vuoropuhelun koordinaattorina

Porvoo-ryhmä on kansainvälinen yhteistyöverkosto, joka perustettiin Suomessa eEurope 2002 -hankkeen yhteydessä. Ryhmän päätavoitteena on edistää eri maiden välillä yhteensopivan sähköisen henkilöllisyyden toteutumista sekä turvallista sähköistä asiointia Euroopassa. Suomi, käytännössä Väestörekisterikeskus, koordinoi ryhmän työtä.

Porvoo-ryhmä on perustamiskokouksensa jälkeen kokoontunut kahdesti vuodessa eri Euroopan maissa. Suomen EU-puheenjohtajuussyksynä ryhmä on jälleen koolla synnyinsijoillaan Porvoossa. Porvoo-ryhmän 10. konferenssi on luonteeltaan juhlakonferenssi, jossa viimeaikaisen kehityksen

ohella tarkastellaan sähköisen henkilöllisyyden tulevaisuutta Euroopassa, USA:ssa ja Aasiassa. Myös EU:ssa tehtävä valmistelutyö sekä sähköisen henkilöllisyyden harmonisointiin ja yhteensopivuuteen liittyvät kysymykset ovat esillä. Esimerkiksi internetissä on käytettävissä sähköisen tunnistamisen palveludemo, jossa on testattu ainakin jo Suomen, Viron, Belgian ja Italian sähköisiä henkilökortteja sekä USA:n virkakortteja. Suomi on monien muiden EU-maiden tavoin ottanut vast'ikään käyttöön biotunnisteen sisältävät passit. Tunnistamismenettelyjen yhdenmukaistaminen ja biotunnisteiden tulo henkilökortteihin lieneekin seuraava luonteva kehitysaskel. Konferenssi on yksi puheenjohtajakauden virallisista oheistapahtumista.

Porvoo-ryhmä on kaiken aikaa laajentunut. Ryhmä on tunnustettu laajalti merkittäväksi toimijaksi ja keskustelukumppaniksi alan julkisessa keskustelussa. Valtaosa jäsenistä edustaa oman maansa viranomaisia, mutta työhön on osallistunut myös yritysten sekä Euroopan komission ja YK:n edustajia. Lisäksi USA ja Aasia ovat lähes 30 Euroopan maan ohella tiiviisti mukana.

Porvoo-ryhmän seuraava konferenssi pidetään keväällä 2007 Portugalissa.

Lisätietoja:

Sisäasiainministeriön hankejohtaja **Tapio Aaltonen**, (09) 160 42323 tai 050 456 0055, sähköposti tapio.aaltonen@intermin.fi ja Väestörekisterikeskuksen Varmennepalvelut-yksikön ylitarkastaja **Heidi Laine**, puh. (09) 2291 6737 tai 050 591 7517, sähköposti heidi.laine@vrk.fi

Konferenssin aineisto, yhteenveto maakatsauksista ym. lisätietoja internetissä:
www.porvoo10.net, www.fineid.fi -> Tapahtuu maailmalla -> Porvoo Group sekä www.vaestorekisterikeskus.fi -> Sähköinen henkilöllisyys -> Porvoo-ryhmä

Yhteyshenkilö: Suomen Väestörekisterikeskuksen viestintäsuunnittelija **Irene Rissanen**, puh. (09) 2291 6717 tai 050 573 7210

LIITE: Porvoo-ryhmä kokoontuu synnyinsijoillaan Porvoossa